

ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ : แนวทางการปรับปรุงแก้ไขอำนาจหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ
(REVISION OF POWER AND RESPONSIBILITY OF PROBATION OFFICER)

อาจารย์ที่ปรึกษา : รศ.มัทยา จิตติรัตน, 250 หน้า. ISBN 974-634-295-9

การคุมประพฤติเป็นมาตรการทางกฎหมายที่มองไปยังอนาคตของนโยบายทางอาญา โดยมีความมุ่งหมายที่จะป้องกันสังคมจากอาชญากรรมอันเกิดจากการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งผู้กระทำผิด จะต้องอยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติ การคุมประพฤติจึงเป็นทางเลือกอันชอบ ด้วยกฎหมายแทนการลงโทษจำคุก ดังนั้นตัวของการคุมประพฤติเองจึงมิใช่การลงโทษ ที่มุ่งแก้แค้น หรือสร้างความเจ็บปวดให้ ผู้กระทำผิด แต่เป็นวิธีการที่พยายามจะช่วยเหลือ แก้ไขฟื้นฟูโดยมุ่งไปยังว “ตัวผู้กระทำผิด” มากกว่า “การกระทำผิด”

แม้ว่าตัวของการคุมประพฤติเองจะมีใช้การลงโทษ แต่กระบวนการแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการ คุมประพฤติอาจต้องใช้ทฤษฎีการลงโทษเข้าไปอธิบายและนำไปปรับใช้ เพื่อเพิ่มระดับความเข้มของ การบังคับใช้กฎหมายและเพื่อเพิ่มคุณภาพในการสอดส่อง ดูแลพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤติ หรือในกระบวนการเพิกถอนการคุมประพฤติ เช่น ความรวดเร็วในการจัดการกับบุคคลที่ฝ่าฝืนเงื่อนไขการ คุมความประพฤติ ความสม่ำเสมอในการบังคับใช้กฎหมาย การไม่ปล่อยให้ผู้กระทำผิดเงื่อนไขขึ้น ร้ายแรงลอยนอกลอยอยู่ในชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้เนื่องจากรางานคุมประพฤติจำเป็นต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ของชุมชนเป็นหลักด้วย

จากการวิจัย ผู้ศึกษาพบว่า การแก้ไขผู้กระทำผิดภายใต้กระบวนการคุมประพฤติ นอกจากจะต้องอาศัยหลักการทางจิตวิทยา สังคมสงเคราะห์หรือหลักการอื่นๆ แล้ว สิ่งที่ขาดไม่ได้ก็คือ หลักการทางกฎหมายที่ต้องมีความชัดเจนและมีมาตรการในการบังคับใช้เพียงพอ ซึ่งพระราชบัญญัติ วิธีดำเนินการคุมความประพฤติตามประมวล กฎหมายอาญา พ.ศ. 2522 ในปัจจุบันยังมีจุดอ่อนบาง ประการที่สมควรได้รับทบทวนและแก้ไขปรับปรุง เช่นการเพิ่มนิยามความหมายและขอบเขตของคำว่า “สืบเสาะและพินิจ” และ “สอดส่อง” การให้อำนาจพนักงานคุมประพฤติ ในลักษณะเดียวกันพนักงาน สอบสวน เพื่อประสิทธิภาพในการค้นหา

รวบรวมข้อมูลทั้งหลายให้ครบถ้วน เทียงตรง เพื่อรายงานศาลในกรณีสืบเสาะ และให้อำนาจพนักงาน คุมประพฤติจับกุมผู้ถูกคุมความประพฤติซึ่งหลบหนีหรือฝ่าฝืนเงื่อนไขของศาลโดยให้นำตัวส่งศาล ภายใน 24

ชั่วโมง เพื่อให้สามารถควบคุมพฤติกรรมของผู้ถูกคุมความประพฤตินั้นให้อยู่ในกรอบของการมี พฤติกรรมที่พึงปรารถนาตามเงื่อนไขที่ศาลกำหนด อันจะทำให้การคุมความประพฤติผู้กระทำผิดได้ผล

จริงจังในทางปฏิบัติ ขณะเดียวกันก็ไม่ละเลยบทบาทหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติในฐานะผู้แก้ไข
ฟื้นฟูและปรัชญาดั้งเดิมของการคุมประพฤติ

อย่างไรก็ตาม ผู้ศึกษาเสนอว่า สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย
ดังกล่าวก็คือ จะต้องเป็นไปตามหลักกระบวนการนิติธรรมที่คำนึงถึงสิทธิของจำเลยและผู้ถูกคุมความ
ประพฤติด้วย

นายศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธ์ “แนวทางการปรับปรุงแก้ไขอำนาจ

หน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539. (378 ค-น)